VÁMOS MIKLÓS
ÍRÓ

Kétkezes

Benedek Szabolcsot számon tartom. Furcsa kifejezés ez a mi nyelvünkben. Elképzelem, amint házi terráriumomban csücsülnek a szerzők, egy-egy raklap méretű arab számon. Ez legalább rímel a kánonra. Mely mintha kevésbé tartaná számon Benedeket, mint én. Jóslatom: nem lesz mindig így.

Körülbelül a huszadik könyvét kerülgetem az asztalom sarkán napok óta, így teszek, ha írni szeretnék valamiről. Hadd érzékeljem, mennyit változik az utóíz a múló idővel. Saját készülő munkáimat is ekként szikkasztom, de ott nincs határidő, huszonöt éve a magam ura vagyok. Itt van. Emiatt nem várhatok tovább. Az új regény, a kvarcóra hét dallama (a névelő kisbetűvel) dicséretesen hamar követte az előzőt, a Focialista forradalom címűt, melyről e rovat törzsolvasói kaphattak már tőlem beszámolót, elég lelkeset.

Benedek egyik erénye, hogy viszonylag gyorsan ír, ám sebessége nem (vagy csak ritkán) megy a műgond rovására. Az elmúlt években a két említetten túl összehozta a Vér…-trilógiát, három úgynevezett vámpírregényt. Mindegyik elég vastag. A vérgróf (2012), A vérgrófnő (2012) és A vértanú (2013) a Libri kiadótól jött, ahogyan a legújabb munkája is. Továbbá a Beatles Apokrif című könyved esszét (Scolar, 2012) a mesés négyes sorsáról, miután emblematikus zenekarukat fölöslatták. Ne feledjük a Focialista forradalmat sem. Nem rövidek. Két év alatt öt kötet komoly termés, ámbár az évszámok csupán a megjelenés időpontjára utalnak, arra, hogy mennyi idő kellett a létrehozásukhoz, legföljebb következtethetünk.

Szerzőnk irályát a mikrorealizmus jellemzi, azaz a tények pici építőkockáiból emel katedrálist, vaszorgalommal építgetve össze az elemeket. Könyveiből okvetlenül megtudhatjuk, mit ettek, ittak, hogyan ruházkodtak a célba vett időszakban Magyarországon, továbbá hogyan gondolkodtak és beszéltek.

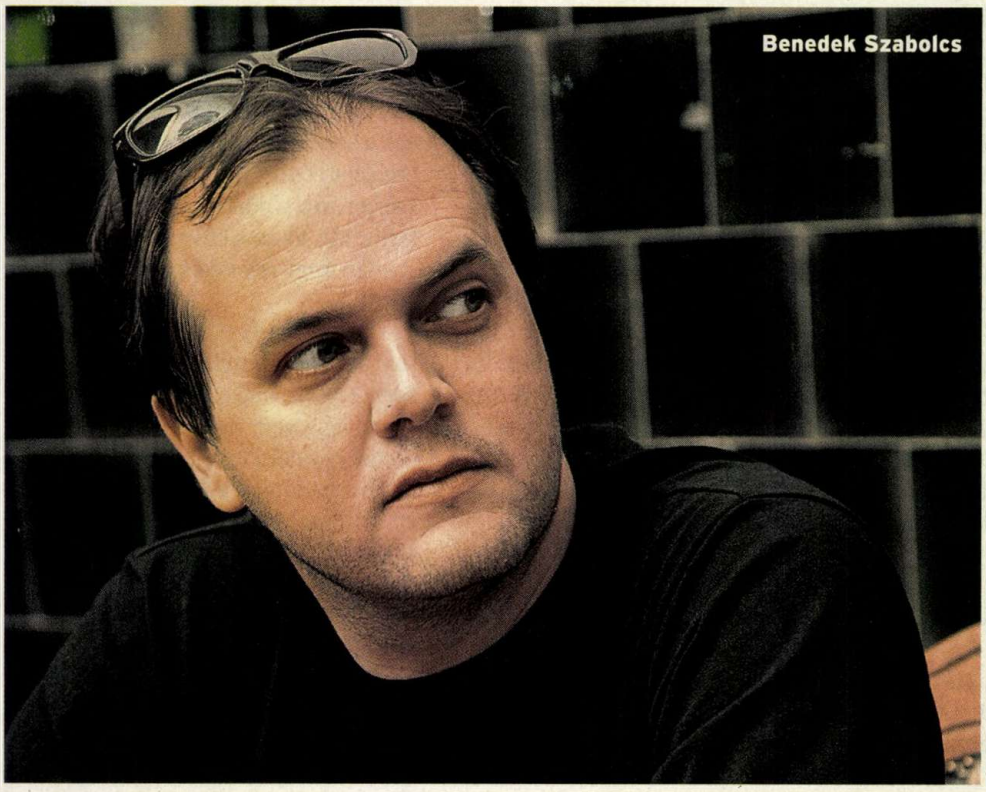

Benedek Szabolcs

Úgy érzem, a makacs szorgalom (ezúttal is) elnyerte méltó jutalmát. Benedek legjobb regénye a kvarcóra hét dallama – csak a címét tudnám feledni. A könyv nem afféle modernkedő én-próza, amilyet ez a nyakatekert mondat sejtet, mely amúgy kissé pontatlan, efféle órának nem dallama van, hanem talán csengetése, jelzőhangja – belátom, ezek sem túl jók ide, mindegy, nem az én dolgom kitalálni. Ha az volna, a hullásból indulnék ki. Nem magyarázom, hogy miért, Benedek regénye krimi (is), halál arra, aki lelövi a poént.

Benedek Szabolcs vonzódik a bulvárnak tekintett műfajokhoz. A Vér…-trilógia ugye horror, ez pedig krimi, olyasféle, amilyenből Hollywoodban föltétlenül film készül, színes, szélesvásznú, legalább három D. Ebből akkor sem forgatnának, ha a szerző a Pacific Palisadesen lakna, mert legfőbb húzóereje nem a krimi szál, hanem a szocializmus szolnoki végéveinek minuciózus ábrázolása. Amíg olvasok, az adott könyvben élek, általában a főszereplő bőrében. Ő ezúttal tizenkét és fél éves, amit viszonylag későn tudunk meg, addig inkább elsős gimnazistának hihetjük. Tehát koravén kamasz. Amilyen én lehettem. Meg még sokan közülünk.

Rácsodálkozása a félpuha szocializmus rejtelmeire gyakran nevettető, olykor pedig ijesztő. A leírás emlékezetemmel összevetve kétségkívül pontosnak látszik a taglalt időkről. Igazán jól sikerült néhány mellékszereplő – főként a százados és az antikvárius – emberábrázolása. Ami egyébként szerzőnk erőssége. Éppen ezért hívom föl a figyelmét, hogy ha könyveit életműként szemlélem (és miért ne tenném?), talán kissé sokallnom kell az egyes szám első személy használatát. Elveim szerint ahhoz csak akkor érdemes folyamodni, ha semmi más módon nem érhetjük el írói célunkat. Előnye, hogy „élőbeszédben" írni valamivel könnyebb, szinte egymásnak adják át a szót a mondatok, aki próbálta mind a kettőt, igazat ad nekem. Hátránya viszont, hogy a főhőssel látunk-hallunk-élünk át mindent, így természetesen őróla senki sem beszélhet a műben.

Benedek Szabolcs e hátrányt legyőzve elevenre teremtette kisfiú hősét, akinek élettényeiből sok azonos az övéivel, ez azonban lényegtelen körülmény. A *Vér*...-trilógiának csak a reklámkampánya szólt horrorról és vérontásról, a regények inkább alapos korrajzok, amelyekben a jelzett műfaj olyasmi, amilyen a színházban a kuliszsza. Szükséges, de nem az a lényeg. Az új könyvben hasonló háttérszerep jut a krimi történetnek, mely azért eléggé izgalomban tart bennünket. Vártam, hogy visszatérjen a regény ahhoz a cselekménykszálhoz, de mégsem amiatt olvastam izgatottan, ellenállva a kísértésnek, hogy időnként kettőt lapozzak.

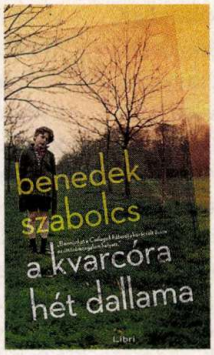

Azzal akasztott a szerző a horgára, hogy nagyon megszerettem a szolnoki srácot, aki ravaszság és naivitás között hánykolódva meséli el saját históriáját, mely éppúgy a barátaié, az iskolatársaié és a családtagjaié. Néhányszor a mai korú (negyven eleje) szerző áthajol a gyerek válla fölött, s belebeszél az ő monológjába. Szerintem szükségtelenül, e nélkül is érezzük, hogy az immár apakorú szerző szorosan fogja annak a serdülőnek a kezét s vezeti a jelen felé, egyre újabb kalandok ígéretével.

A címbéli kvarcóra a legelsők közül való. Talán mindenki emlékszik még a távol-keleti technológiáknak arra az újdonságára, amelyek csak akkor mutatták az időt, ha az ember megnyomott rajtuk egy gombot. Anélkül titokzatos szerkezeteknek látszottak, valamiféle kémek számára gyártott minimagnóknak például. Én az első ilyet a nyolcvanas évek kezdetén vásároltam Londonban, s nagyon büszke voltam rá. Mígnem idehaza a drága Kardos G. György kolléga fitymáló mosollyal azt mondta: annyira nem tudsz mit kezdeti az ujjaiddal, hogy kétkezes órát vettél? Többé nem hordtam. A taglalt könyv hőse nem jut idáig, bonyodalmas helyzetben veszti el.

Benedek sokat írt már (elsősorban novellákban) az ifjú felnőttek magánéleti és munkahelyi nehézségeiről, de még adósunk a középiskolás és egyetemi évek szépirodalmi földolgozásával. Az lehetne a híd *a kvarcóra hét dallama* felé. Megelőlegezett bizalommal várom.●

Ezt írtuk 50 éve

Szőlőáldás

Két dolog jutott eszembe. Az egyik, hogy igen sok szőlőnk termett; a másik a szilveszteri rádióműsorban szóba került „Utasüdítő", amelynek összetételét „a külföldi ipari kémek elől gondosan titkoljuk". S mindez arról jutott eszembe, hogy egy demizson mézízű mustot kaptam újévre vidéki rokonaimtól. A szőlőáldás úgy szakadt a nyakamba, hogy alig tudjuk, mit kezdjünk a

borral, s eközben szintetikus üdítőitalokat állítunk elő. Holott a mustnál egészségesebb s – legalábbis a laikusok számára – egyszerűbb üdítőt keresve sem lehetne találni. Hogy a must tartósítása külföldön már fel van találva, korábban is tudtam, de nem vagyok híve a külföld majmolásának. A demizson azonban, amely csak innen, Békésből érkezett, elgondolkoztat. Talán már itthon is feltalálták. Akárcsak az antialkoholizmust.●

A buszozás izgalmai

Amióta a labdarúgóidény szünetel, a szurkolás izgalmas élményét a 39-es autóbuszra helyeztem át. Vérbeli szurkolóknak való, naponta ismétlődő csemege a „Síp utcai kitörés". Az izgalom már a rövid Dohány utcai szakaszon kezdődik, amikor a járművek pillanatok alatt összezsúfolódnak s csigalassúsággal érkeznek a célegyenesbe, a Síp utca sarkára. A mulatság java most következik: a kocsik egyenként kísérlik meg a kitörést, pontosabban a gyors és szabályos átkelést az Erzsébet-híd megnyitása óta még forgalmasabb Rákóczi út túlsó oldalára. A játék rendkívül szórakoztató. Először a járda vonalában közlekedő gyalogosok közé kell befurakodni, aztán hosszú, kilátástalan perceken át lesni a rést, amelyen át a két oldalról főútvonali rangban száguldozó járművek között át lehet osonni. Kitűnő sportteljesítmény ez, az időveszteség és a karambol lehetőségeinek izgalmával. Szórakozásomat olykor elrontja ugyan az ötletszerűen beállított közlekedési rendőr, erre azonban szerencsére csak ritkán kerül sor. S akkor is a legkevésbé forgalmas napszakokban.●

FOTÓ: FORTEPAN